

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 290. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890593735664/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

løjer: »Jeg seer til min Glæde og Forundring, at De virkelig er fransk af Fødsel, uagtet De taler det danske Sprog med saa stor Færdighed« (Poetiske Skrifter I:1862.452). Måske også med tanke på Heibergs tilnavn i Bakkehuskredsen: den Spanske. – 15-16 stamt Bifald ... første Parkst] »De Fornemme eller den saakaldte »fine Portion«, der havde Plads i første Etages Loger og i Nummerparketten, fandt det [tidligere] under deres Værdighed at ytre Bifald eller Mishag, og Andre, der ikke vare Fornemme, men alligevel søgte den nævnte fornemme Del af Theatrets Tilskuerrum, ansaae det for rigtigst at dele denne Ladenfornem overfor Fremstillingen paa Scenen, for ikke at røbe deres plebejiske Oprindelse« (J.Davidsen: Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn. I:1880.339).

211.25 frit tilkjært] gratis leveret.

Guldskat

Guldskat tryktes første gang i NEH 7-65, der udkom 17.11.1865.

I Bemærkninger skriver A, at eventyret er skrevet på Frijsenborg (22, jvf. også MLE II 284).

Ideen til eventyret var dog af langt ældre dato. På den liste over »Eventyr som kunne skrives«, A udarbejdede i april-maj 1859, står der under bogstav B: »Brandtrommen« og under R: »Rødhaaret« (ovf. s. XIII f). Og det fremgår af Dagbøger 30.10.1855, da A ved en middag hos Just Matthias Thiele læste *Guldskat* op, at det var denne, der engang havde bedt A skrive om brandtrommen. Iøvrigt noterer A, at Thiele havde tænkt sig eventyret helt anderledes (VI 314).

Hvornår A egentlig er begyndt at skrive på eventyret vides ikke, men i Dagbøger 19.6.1865, Frijsenborg, siger han: »Begyndt paa at udarbejde den tidligere skrevne Begyndelse til »Brandtrommen gaar« (VI 239). Om dette udkast og forskellen mellem det og *Guldskat* se Buket 223 ff. 20.6. fortæller han Henriette Collin om *Lygtemændene ere i Byn* og *I Børnesteuen* og fortsætter så: »[jeg] skriver i Dag paa det Tredie, skriver i et sjældent godt Humeur, thi jeg har Alt om mig saa Godt, et Menneske, selv en Prinds, kunde ønske sig« (BEC III 193). Næste dag var det dog så som så med humøret. I Dagbøger 21.6. skriver han nemlig: »Om Eftermiddagen kom en underlig trist Stemning over mig; jeg gik ene ind i Skoven, kom hjem og skrev paa »Guldskat«. Humeuret løftede sig« (VI 240). Her har eventyret altså fået sin endelige titel, og 23.6. noterer han: »Endt, som jeg troer Historien om »Guldskat« og læst den for med »Veirmøllens« og et Par ældre Eventyr

og Historier» (ib. 241). Om den tvivl, der tydeligvis spores omkring færdiggørelsen af eventyret, er blevet bekræftet ved oplæsningen, står hen i det uvisse, men 27.6. hedder det: »Tænk paa at forlænge: Guldskat« (Dagbøger VI 242). Hermed hentyder A til den oprindelige slutning 216.28. Om han straks er gået igang er uvist, men 28.6. fortæller han Henriette Collin: »Jeg skriver paa en Historie: G u l d s k a t, Begyndelsen er heldig!« (BEC III 190). I den følgende tid har arbejdet antagelig hvilet, men på Glorup noterer han 21.7.1865 i Dagbøger: »Endte i Dag den sidste ny Deel af »Guldskat« (VI 252), hvorefter det 24.7. hedder: »Reenskrevet Guldskat« (ib. 254).

Udover at *Guldskat* er en optimistisk version af KES, kan motivet yderligere føres tilbage til Skygebilleder, hvor A under sine vandringer i Böhmen »kom forbi et lille venligt Huus med rødmalet Træværk og Vinranker op ad Muren; der sad en lille solbrændt Dreng, med sølvvidt Haar, og øvede sig paa en gammel Violin, maaskee bliver denne Lille engang en stor Virtuus, frapperer Verden ved sit Spil, beundres og hædres, medens en hemmelig Orm gnaver ham alle de grønne Blade af Livets Træ« (III).

212.2 *Trommeslagerens*] forkyndte ved trommeslagning på gader og stræder offentlige bekendtgørelser og andre nyheder af almen interesse. – **22** *Brandtrommen*] brugtes som brandalarm.

213.6-7 *I Huubøien ... mindes*] sm.l. Dagbøger 19.6.1857 under rejse fra Gad's Hill til Stroud: »paa Veien saae jeg Navne ridsede ind i Jordskrænten: Udødelighed, naar er du ikke her jordisk« (IV 247). Om A.s mistillid til evigt efterliv og berømmelse se også Skygebilleder 51f, 70; BuB 8; I Sverrig 66. – **6** *Huubøien*] vej med høje skrænter til begge sider. – **11-12** *Hindostan*] Nordindien mellem Vindhjbjergene og Himalaya. – **15** *Jordsvalernes*] digesvalerne. – **38** *Solspap*] bofædermand med ansvar for kongeligt sølvkammer.

215.4 *men de kunne tages tilbage ... Forstand deri*] måske en hentydning til general de Meza (1792-1865), der gav ordre til Dannevirkes rømning februar 1864 og derved i realiteten frelste den danske hær fra total tilintetgørelse, men som følge af folkestemningen herover måtte fratræde overkommandoen. – **39ff.** *Der er sagt ... en Skat begraves*] jvf. Thiele²: »Naar en Regnbue naaer helt ned til Jorden, saa ligger der en Skat paa det Sted, hvor den støtter sit ene Beens« (III 134).

218.22 *reent henne i*] meget forelsket i.